Vegetarisk Tidsskrift

Medlemsmøde i Københavnsafdelingen

onsdag den 22. april 1942 kl. 20
i Kvindelig læseforening,
Gl. Mønt 1.

Diskussion om "Solsport og vegetarisme".

Formanden for D. v. f. vil indlede, og formanden for "Nordisk Solsport", hr. Søren Sørensen, vil berette om solsportbevægelsen.
Adgang er gratis.
Alle er velkomne, også til det afsluttende kaffebord à kr. 1,50 incl. drikkepenge.

Bestyrelsen.

36. årgang
nummer 4
1. april 1942

Udgivet af Dansk vegetarisk forening

Æblespørgsmålet.

Hr. Wilh. Date har i de sidste nr. af V.t. anstillet en del betragtninger over de få æbler, der kommer på markedet, og da bladet således synes interesseret i spørgsmålet, tilstilles herved et par autentiske oplysninger.

I det sidste nr. af Erhvervsfrugtavleren har forstander Niels Esbjerg, Blangstedgaard, redegjort for nogle undersøgelser, forsøgsstationen har foretaget for at få klarlagt forholdet mellem priserne og kvalitetsforringelsen af æblerne i vinterens løb. Efter disse undersøgelser er maximalprisordningens tillæg 12,8 pct. lavere end normalt.

Resultatet er forsøgsstationen kommet til ved at udregne den gennemsnitlige stigning i salgssummen for de sex vigtigste sorter, når de opbevares til marts-april. Ved en sammenligning mellem den gennemsnitlige stigning i de tre år 1938-41 og 1941-42 (under maximalprisordningen) får man i det første tilfælde en stigning på 47,8 pct., i det andet tilfælde en stigning på 35 pct.

Salgssummens stigning falder lidt forskelligt ud for de forskellige sorter; men i gennemsnit har den til 1. april i år været 12,8 pct. lavere efter maximalprisen end i treåret forud ved den fri prisdannelse.

Æblerne holdes ikke tilbage på spekulation. Den prisstigning, der har været fra efterår til forår i de foregående år, har desværre ikke fristet frugtavlerne til at bygge hensigtsmæssige frugtlagre, og de for lave opbevaringstillæg vil modvirke alle bestræbelser for at få opbevaringsforholdene i orden.

Et netto-pristillæg på ca. 35 pct. til 1. april kan næppe mere end dække tab ved vægtsvind og råddenskabssvind, og til lagerudgifter og køling bliver der lidt eller intet, og den almindelige betaling for kølehusopbevaring i København har vist været 4 øre pr. kg pr. måned i år, hvilket næppe er for meget, da ca. halvdelen eller mere vil medgå til elektricitetsforbrug.

Visse kreses råb om, at æblerne holdes tilbage på spekulation, har været helt ved siden af. Frugten blev ikke holdt tilbage, fordi:

1) der ikke var lagerplads til opbevaring af en væsentlig del af høsten i så kolde vintre som de tre sidste.

2) Frugtavlerne har som helhed — fraregnet enkelte ukyndige — været klar over, at det fastsatte opbevaringstillæg var altfor lille, og den tilsigtede virkning, at skaffe forsyning til foråret, har derfor ikke kunnet opnås.

Endvidere belyses situationen ved, at hr. Esbjerg gennem Gartnertidende har appelleret til erhvervsrådet om, at dette klargjorde sin stilling m. h. t., at æbletællingen af 21. januar ikke blev gennemført, og herpå svarer så rådet, at det hverken har haft kend-

skab til den planlagte tælling eller desangående har haft forbindelse med handelsministeren eller Statistisk departement, som på egen hånd — men alt for sent — forsøgte en slags tælling. Samme råd oplyser, at det for flere måneder siden henvendte sig til Statistisk departement om en tælling, men savner endnu svar på sin henvendelse.

Ja, kontorstyre er naturligvis godt for hvem, der synes om det, men man mindes ofte det gamle ord, at for mange kokke fordærver maden. *Fr. Pedersen.*

Ovenstående indlæg skaber desværre ikke klarhed over, hvorfor æblesituationen har udviklet sig så katastrofalt; det søger kun at påvise, at frugtavlerne ikke har kunnet få så meget for deres varer, at det bl. a. kunde blive muligt for dem at opbevare frugten tilstrækkeligt længe. Dette kan dog ikke skyldes maximalprisen, der først blev fastsat i december.

Det er da heller ikke den side af sagen, der har interesse for os. Vi ønsker at få at vide, hvorfor det netop i denne sæson med den påståede store høst har været så svært at købe æbler, ikke blot nu, men også i tiden under og før maximalprisens indførelse.

De modstridende udtalelser fra frugtavlerne gør jo ikke sagen klar. Hr. Hardy-Hansen påstår, at der har været 72 mill. kg til det private forbrug, og han har efter æbletællingen hævdet, at der ikke var 3, men 15 mill. kg i behold (hr. P. Bech mente, at alt var solgt). Hvorledes kan disse påstande passe sammen med, at der i februar-marts kun var ganske få skurvede eller halvrådne og i mange tilfælde 3.-4. sorterings æbler tilbage?

Det kan ikke være et stærkt forøget privatkøb, der har forårsaget æblenøden; et sådant forceret køb har antagelig slet ikke fundet sted. Det er usandsynligt, at det meste af 72 mill. kg æbler bliver afhændet ved et paniksalg, og endnu mere usandsynligt, at private forbrugere har købt så store mængder i beredskab, som der her er tale om.

Æblefordelingen er forkludret, dels fordi der antagelig ikke er taget tilstrækkeligt hensyn til befolkningens behov, og dels fordi der er vist manglende agtpågivenhed ved opbevaringen. Et svind på 35 pct. er uforsvarligt.

Forstander Esbjergs tal kan jeg ikke kontrollere; men det er en kendsgerning, at jeg i november købte Cox orange i 1. sortering til 50 øre halvt kg, 2. sortering 40 øre og Cox pomona meget fin 1. sortering til 30 øre halvt kg fra frugtplantage. I dag koster Cox orange i tvivlsom 2. sortering, der udgives for 1. sortering, 91 øre i butik, og denne pris forhøjes antagelig endnu engang.

At frugtavlen ikke har kastet så meget af sig, at der kan indrettes gode opbevaringsrum, er sikkert ikke rigtigt. En forsvarlig opbevaring har en så stor økonomisk værdi, at enhver pro-

ducent vil se sin fordel ved at indrette et opbevaringssted, hvor frugten kan gemmes med et minimalt vægt- og råddenskabssvind. Alene en nedgang i svindet på 25 pct. vil af et frugtkvantum på 72 mill kg give 6,25 mill. kg, eller omkring 5-6 mill. kr. Det er dog et beløb, og et svind på 25 pct. er dog vist højt nok, selv for gemmefrugt.

Men frugtavlerne må selvfølgelig dele vilkår med andre forretningsfolk. Vil man have de rigtige priser, må man levere den rigtige vare, og det kan man kun, når man lagrer gemmefrugten således, at forbrugerne har glæde af at købe den.

Der kan være meget at bebrejde kontorstyret; men hvor vilde vi have været i dag, hvis vi ikke havde haft prisregulerende foranstaltninger? For de jævne forbrugere er der ingen tvivl om, at de ulæmper, der klæber ved prisreguleringen, og som naturligvis må føles som uvelkomne indgreb i producenternes og forhandlernes dispositionsret, ikke tilnærmelsesvis er så store, som uhæmmede prisstigninger vilde være for de mindrebemidlede; de har nemlig dårligst råd til at betale for høje priser, og de udgør en så stor del af befolkningen, at det trods alt er dem, der skaber den største efterspørgsel og er det altovervejende grundlag for næsten alle producenters existens.

Derfor skal frugt heller ikke være en luxusvare, derfor skal vi op på en æbleproduktion af 4-500 mill. kg — og vi skal helt væk fra et svind på 35 pct. *Wilh. Date.*

Date's artikel i martsnumret om æbletællingen har forårsaget forespørgsler til formanden, om det virkelig er meningen, at vegetarerne skulde lade sig nøje med de frugtkvanta, som folk i Danmark almindeligvis anser for tilstrækkelige.

Også Berlingske Aftenavis for 5. marts omtaler V.t.s artikel og opsummerer de vegetariske betragtninger som „et krav til regeringen, at ingen spisefrugt af næste høst må tillades anvendt til industri eller export, før der er sikkerhed for, at danske forbrugere kan få et normalt behov dækket til rimelige priser."

Artiklen må opfattes, som en hævdelse af hele befolkningens ret til frugt til en rimelig pris, i modsætning til Hardy-Hansens forlangende om toppriser, hvorved frugten kun vilde kunne købes af de velstillede og være uoverkommelig dyr også for mange vegetarer. *N.N.*

Tobak på hospitalerne. På Sct. Hans hospital har man dyrket et stort areal med „fin" tobak, således at man er i stand til at vedligeholde den skadelige, nedbrydende og nerveødelæggende tobaksrygning hos patienterne. Der er således udsigt til, at hospitalsopholdet kan blive af længere varighed Resultat: Klage over pladsmangel på sindssygehospitalerne, masser af penge til nybygning og udvidelse, ansættelse af flere læger.

Det er vist det, man plejer at kalde en svikmølle; for vi går ud fra, at lægerne er indforstået med tobaksdyrkningen og patienternes tobaksrygning. *F.-J.*

En storartet opdagelse — et nyt vitamin!

Videnskaben er nu i sine opdagelser kommen til et nyt vitamin, et K-vitamin. Opdageren er en dansk biokemiker, dr. phil. Henrik Dam, som har holdt foredrag om dette på en hel mængde store videnskabelige institutioner.

Dette vitamin stiller blo let i åbne sår. Det er anvendt til standsning af blødninger hos nyfødte, og man mener, at derved er reddet tusinder af liv.

Det findes i det grønne blad. Der er vel det, der er enklere og billigere end at vente, til man ved hjælp af indviklede fabrikationer og dyre maskiner får forvandlet de grønne blade til K-vitamintabletter, som skulde indtages, da man nu på grund af mangel på grønne blade i føden har fået sit blod således forstyrret, at blødninger ikke mere kan stilles på naturlig måde.

Da blødninger hos nyfødte er så almindelig, som dr. Dam siger, må det først og fremmest være moderen, som skulde have haft de grønne blade, såvel før som under svangerskabet, så at både hendes og barnets blod kan blive således, som det skal være. *Severin Andersen.*

Kultur og vegetarisme.

I sit foredrag om dette emne ved vort medlemsmøde den 11. marts fremførte forfatteren Josef Petersen en hel række tankevækkende betragtninger, som påhørtes med stor interesse.

J. P. anførte videnskabernes hypotese, at mennesket og aberne har fælles stamfader, og at denne — abe-mennesket — må synes os vegetarer ret sympatisk. Dets næring var hovedsagelig frugt, det var et horde-individ, altså en samfundsborger, dog uden lokalpatriotisme — hele samfundet susede gennem træernes kroner fra en egn til en anden, uhindret af grænsepæle.

Årmillioner nærmere vor tid, kun nogle hundrede generationer tilbage, finder vi som vore stamfædre neanderthaleren, stenaldermennesket. Var det gået fremad? Dets udseende var dyrisk, det havde næppe andet „samfundssind", end at det af ulven havde lært — og har videregivet det til sine efterkommere —, at man kan slå flere og stærkere individer ihjel, når man hjælpes ad. Dets næring var hovedsageligt råt kød og hvad der kunde samles af snegle, tanglopper, skaldyr og lignende uhumskheder, der får det til at gyse hos pæne mennesker, hvis det kommer på tale ved et festbord, hvor man spiser akkurat det samme: Mørbrad, tartarbøf, rejer, østers! Ganske vist med kniv og gaffel — og efter uhumskhedernes delvise ildbehandling.

J. P. omtalte den schweiziske rets- og historiefilosof Bachofen og dennes velbegrundede teorier om, at de ældgamle kultursamfund i Lilleasien, hvor der herskede matriarkat (moderret), nedstammede fra de første kulturmennesker, fra plantespisende samfund, hvor kvinderne havde forstået at indsamle græsfrø til vinterføde og senere havde lært at dyrke disse græsfrø (kornet), rimeligvis længe før de kendte til ildbehandling af brøddej. Agerbruget var menneskets første afgørende indsats for under ændrede klimatiske forhold at betrygge ernæringen.

J. P. nævnte som menneskets første og skæbnesvangre „syndefald" det første drab af en medskabning for at fortære dens kød, der resulterede i en række både fysiske og sjælelige sygdomme hos menneskene, som vi gennem de mange slægtled er blevet så inficeret med, at de må betragtes som normaltilstande. Og det første syndefald var forløber for det næste: brodermordet, den i tidernes løb til heltebedrift ophøjede gerning, at slå sin næste ihjel.

Opdagelsen af brødkornets anvendelse som nødtørftig reserve i samfundshusholdningen er kulturens begyndelse og dens forsøg på at bremse kødspisningens vildfarelser. Igennem hele den første historiske tid har de mest indsigtsfulde mænd hævdet vegetarismen og advaret mod kødspisningen — desværre med ringe resultater, for menneskene nedstammer jo både fra stenalder- og fra matriarkatsmenneskene med en sammenblanding af begges natur og livsanskuelser. Vi må håbe, at kødædervildfarelserne får samme skæbne som Houlbergs pølser. Kultur og vegetarisme hører sammen. Den korteste vej til en kultur, der er mennesket værdig, er afhold fra kødspisning, så vist som kulturens første værk, agerbruget, er spiret frem af dets princip.

Der var flere deltagere i den påfølgende diskussion. Formanden mente, at urmenneskets overgang til kødspisning kunde forklares ved klimaforandringer, der igen kunde skyldes „kontinenternes bevægelser", og omtalte prof. Wegeners teori, at fastlandene flyder omkring på jordens tungere indre som kork på vand. Han mente, at vegetarernes afsky for drab af medskabninger og deres væmmelse ved ligspisning ikke var følge af nogen evolution — af en udvikling til det bedre — men snarere skyldtes et vækket urinstinkt.

Diskussionen om foredragets mange problemer fortsattes ved kaffebordene, og endnu efter at garderobedamen havde meddelt, at nu lukkede hun.

N Nielsen.

Hindhedes fødselsdag.

Den „Usynlige" i „Frederiksbergbladet" tænkte sig en deputation af amagerkoner fremføre følgende i dagens anledning:

Vi fulgte Deres lange kamp med glæde!
Og vi beundred Deres sejge trods,
fordi De stred for folkets større sundhed,
og ikke mindst, fordi De stred for os!

De lærte vore landsmænd, at det grønne
for øjet som for maverne er godt,
ja, at man bliver sundere og ældre,
jo mere glubsk man sluger alting råt.

Og derfor kom vi hid på trætte fødder
med hilsen fra vor lille grønne ø:
Så længe De forsvarer vore rødder
og lærer folk, at kød er noget hø,

så længe vil fra Taarnby og til Dragør
vor sparekonto voxe pø om pø,
og med en sådan medgift er det sikret,
at Ama'rs døtre aldrig går i frø.

Hvedebrød skal afskaffes i England, melder Berlingske aftenavis d. 6. marts og beretter, at en særlig form for rugbrød bliver eneste brødsort. Dette er naturligvis en misforståelse. Meningen er, at der ikke må fremstilles franskbrød, at hvedemelet ikke må sigtes så stærkt som tidligere. Der skulde en verdenskrig til for at frelse englænderne fra det hvide brød og sikre dem hvedens fulde næringsværdi — selv om det bliver gjort for at spare 700,000 tons skibsrum pr. år — så meget klid ødsles væk.

O.E. — N.N.

Gartnerudstilling. Alm. dansk Gartnerforening og dennes Københavnskres arrangerer en udstilling, „Danmarks forår", i Forum d. 23. april—3. maj. V.f. håber at kunne medvirke, om vi ellers kan skaffe de fornødne kræfter.

N.N.

Hestebønner — anvendes som brune bønner — fås nu på den sanitære fødevarefabrik, Baldersgade, til rimelig pris.

N.N.

Dansk vegetarisk forening: Istedgade 7, st., København V. Tlf. Vester 3509, postkonto 25656. Oplysningskontor, litteratursalg, bibliotek, kassérerkontor og Vegetarisk tidsskrifts expedition.
Dansk vegetarisk forenings og Københavnsafdelingens formand: Repr. N. Nielsen, Gentoftegade 56 C, Gentofte, tlf. Gentofte 1782y.

Vegetarisk tidsskrifts redaktion: Skoleinspektør Oluf Egerod, Bellahøj skole, Svenskelejren 18—20, Brønshøj. Tlf. Bella 2282 og 2782 (privat). — Postkonto 282 til dr. Mich. Larsens børnehjemsfond.

Fyns stifts afdeling. Formand: Prokurist Helmer Fogedgaard, Skrøbelev, Langeland. - Kasserer: Georg Clausen, Rødegaardsvej 106, Odense.

Kontingent: Enkeltmedlemmer kr. 5,00, ægtepar kr. 7,00, medlemmer under 20 år kr. 3,00.

Abonnement på bladet kr. 4,00. Bladet kan bestilles hos postvæsenet samt hos redaktionen og expeditionen. Enkeltnumre 35 øre.

Vegetarismens standardværk

Dr. MICH LARSEN

„Naturhelbredelsen"

Anden udgave, pris kr. 2,50.

Nordisk sundhedsforlag,
Istedgade 7, Kbhvn. V. Vester 3509.

Støt vore averterende.

"OKKULTISTEN"
Uafhængigt tidsskrift for moderne okkultisme og idealistiske bevægelser. — Aktuelt - frisindet - alsidigt. — Abonnementspris 3 kr. pr. halvår. — Forlang gratis prøvenummer.
Adr.: Postbox 9, Rudkøbing.

LÆS
„Sol og Sundhed"
— forlang det i kiosken.
Vi går ind for råkost, vegetarisme, forbedret hygiejne m. m.
Skriv efter gratis prøvenummer til
„Sol og Sundhed", Randers.

Køb vor litteratur.
Forlang prisliste. Partier rabat.
Nordisk sundhedsforlag,
Istedgade 7, st., Kbh. V.
Telf. Vester 3509.

Priser: Heftet kr. 7,50
Kartonneret - 8,50
Shirting - 10,00
Skindimit. - 12,00

„SUND MAD skaber SUNDE HJEM"
Den nye vegetariske kogebog, som alle bør eje.
Af Nora Thomsen.
Examineret husholdningslærerinde.
Flerårig køkkenchef på Skodsborg badesanatorium.
Som indledning en meget interessant
„Kortfattet Ernæringslære"
Af overlæge Carl Ottosen, Skodsborg.
En nutids-kogebog med værdifuld vejledning i tilberedning af den bedste kost for sunde og syge. 27 firefarvede illustrationer. Foruden ca. 550 opskrifter gives afsnit om bagning, syltning og henkogning samt et betydningsfuldt diætafsnit for afmagrende og fedende kost, sukkersygediæt og fl. a.
SUNDHEDSBLADETS EXPEDITION,
Suomisvej 5, København V. Tlf. Nora 860.

RAASTRUP KURSTED
(ved Christiansminde, SVENDBORG)

Modtager gæster til ferie, hvile og behandling.

ANNA ULLERUP HAAHR - Tlf. Svendborg 755

Til sundhedens fremme
styrke og arbejdsevne, spiser man næringsrigest, sundest, bedst og absolut økonomisk i

Vegetarisk restaurant
Frederiksberggade 28, Central 7827.

Udkommet:

Thorkild Hansen:
„Kiropraktik - en vej til sundhed".

Illustrationer - lægeanbefalinger patientudtalelser.

2 kr. hos Deres boghandler.

Kob den! Læs den!
Giv den til andre!

Frydenstrand badesanatorium.
(Overlæge Carl Ottosen).
Frederikshavn. Forl. prospekt og prisliste

Sundorphs frugt-the.

Denne the er fremstillet af de bedste danske råprodukter på en sådan måde, at frugternes stimulerende virkning er bibeholdt.

A/S **H. P. Sundorph,**
grundl. 1771,
København. Central 239.

LÆR det internationale verdenssprog

Esperanto,

der tales af millioner og har en rig litteratur, benyttes ved internationale kongresser, kursus og rejser og er fag i skolen i mange lande.

Alle oplysninger gennem

Dansk Esperanto Bureau,
Østergade 13, Rudkøbing.

Spis i

Skodsborg restauranten
St. Kongensgade 36-38
Central 9656

vitaminrig, veltillavet, sund og nærende mad
— også råkostretter

Sana Godthaabsvej 62 A
Tlf. Gothåb 4290.

Sundhedsfødevarer — Kolonial.
Bringes overalt.

SKODSBORG
BADESANATORIUM

Fysisk-dietetisk kuranstalt med medicinsk klinik.

Behandling af rheumatiske lidelser, sygdomme i mave og tarm, stofskifte, hjerte og nervesystem m. m.

Forlang prospekt. Tlf. Skodsborg 200.

date's tryk, københavn v.